

K2.3. A magyar munkavállalók foglalkoztatása Ausztriában a koronavírus-járvány előtt és alatt

REIZER BALÁZS

Ebben a keretes írásban a magyar állampolgárok Ausztriai foglalkoztatását vizsgáljuk a koronavírus-járvány alatt. A pandémia hatásainak jobb megértéséhez először röviden bemutatjuk a járvány előtti trendeket is. Ehhez az osztrák munkaügyi minisztérium által publikált aggregált járulékfizetési adatokat használjuk. A minisztérium a foglalkoztatottak számát részletes demográfiai kategóriákra bontva havi rendszerességgel publikálja.¹ Az adatbázis nemcsak a munkavállalók nemzetiségét tartja nyilván, hanem azt is, hogy a munkavállaló rendelkezik-e ausztriai lakhellyel. Ez lehetővé teszi a napi szintű ingázók és az Ausztriában lakó munkások megkülönböztetését. A munkaügyi minisztérium azonban nem tartja nyilván a munkavállalók foglalkozási kódját és végzettségét, így ezekre csak az iparág alapján tudunk következtetni.

A hosszabb távú trendeket vizsgálva azt találjuk, hogy az Ausztriában dolgozó magyarok száma 2010-ig stagnált, és csak utána kezdett emelkedni. Ennek oka, hogy az osztrák munkaerőpiac csak az európai uniós csatlakozásunk után vált elérhetővé a magyar munkavállalóknak. Első lépésben 2008-ban az Ausztriában hiányszakmának tartott foglalkozások váltak elérhetővé (főként építőipari és mérnöki foglalkozások), majd 2011 májusa után minden adminisztratív akadálya megszűnt a magyar állampolgárok foglalkoztatásának. Ennek megfelelően 2011 óta stabilan növekszik az Ausztriában dolgozó magyar munkavállalók száma (K2.3.1. táblázat). Míg 2010-ben megközelítően 20 ezer magyar munkavállaló dolgozott Ausztriában, ez a szám a koronavírus-járvány kezdetére már 100 ezer főre emelkedett. A határ menti ingázók aránya a teljes foglalkoztatáson belül csökkent, 2020-

ban körülbelül 40 ezer főt tett ki. A foglalkoztatás idősorának vizsgálata még egy fontos tanulsággal szolgál. Az ingázók legnagyobb számban nyáron dolgoznak, míg az osztrák lakcímmel rendelkezők foglalkoztatása télen újra megemelkedik. Ennek oka az iparági szerkezetben rejlik. Ahogy a K2.3.1. táblázat is mutatja, a télen Ausztriában munkát vállalók foglalkoztatásában kiemelkedő szerepet játszik a szállás és vendéglátás. 2020 elején például a magyar munkavállalók negyede, 27 895 ember dolgozott ebben az iparágban. Ezek a munkavállalók jellemzően olyan idénymunkások, akik síközpontokban lévő szállodákban dolgoznak, és ott helyben is laknak, majd a síszezon végén visszaköltöznek Magyarországra. A vendéglátás mellett a leggyakoribb iparágak még a feldolgozóipar, az építőipar, illetve a kis- és nagykereskedelem. Végül fontos megemlíteni, hogy a határozott idejű szerződéssel dolgozó kölcsönzött munkaerőt az osztrák statisztikák az adminisztratív és egyéb szolgáltatások iparágba sorolják. Ezt az iparágat külön is érdemes vizsgálni, hiszen az idesorolt kölcsönzött munkavállalókat viszonylag könnyű elbocsátani, ezért a koronavírus-járvány ezeket az álláshelyeket különösen veszélyezteti.

A koronavírus-járvány hatásaira rátérve azt láthatjuk, hogy a magyarok ausztriai foglalkoztatása 2020 februárjában érte el a csúcst. Ekkor az Ausztriában dolgozó magyarok száma 101 305 fő volt. Ez a szám a koronavírus-járvány első hullámának hatására egy hónap alatt 78 062 főre esett vissza. A csökkenést egyértelműen a szállodák és egyéb vendéglátóhelyek (főként síközpontok) bezárása okozta. A foglalkoztatottak száma ebben az iparágban 27 965-ről egy hónap alatt 61,3 százalékkal, 10 816 főre csökkent. A foglalkoztatás visszaesése ebben a szektorban tovább folytatódott, áprilisban újabb 1600 fővel csökkent a foglalkoztatottak létszáma. A magyar munkavállalók számának csökkenése meghaladta a teljes iparág visszaesését is. A teljes szektorban a foglalkoztatás ugyanis 45,1

¹ A tanulmányhoz felhasznált adatok a dnet.at honlapon elérhetők. A letöltés időpontja 2021. szeptember 20. A letöltés időpontjában a legfrissebb adatok 2021. augusztusi állapotot mutatják.

százalékkal csökkent (235,6 ezer főről 129,4ezer főre). A visszaesés azonban sokkal kevésbé érintette a többi iparágat. Nem meglepő módon a vendéglátáson kívül az adminisztratív és egyéb szolgáltatásokban esett legjobban a foglalkoztatás. Itt a fog-

lalkoztatott magyarok száma február és március között 2300 fővel, azaz megközelítőleg 20 százalékkal csökkent. A csökkenés itt azonban kifejezetten rövid idejű volt, és foglalkoztatás már áprilistól kezdve növekedő pályára állt.

K2.3.1. táblázat: Az Ausztriában dolgozó magyarok száma a legfontosabb iparágakban, 2020–2021

Hónap	Alkalmazottak összesen	Feldolgozóipar	Építőipar	Kis és nagykereskedelem	Szállás, vendéglátás	Adminisztratív és egyéb szolgáltatások
2020						
Január	100 502	14 319	8214	13 228	27 895	11 557
Február	101 305	14 367	8699	13 261	27 965	11 530
Március	78 062	14 114	7362	12 711	10 816	9 240
Április	78 315	14 049	8743	12 788	9286	9 834
Május	83 925	14 272	9356	13 066	12 037	10 463
Június	92 429	14 531	9889	13 426	17 537	11 533
Július	98 000	14 623	10 024	13 768	21 678	12 075
Augusztus	98 740	14 671	10 027	13 838	21 967	12 356
Szeptember	98 705	14 776	10 173	14 060	20 100	12 530
Október	92 803	14 751	10 140	14 447	15 215	12506
November	90 011	14 683	10 061	14 543	12 957	12 441
December	83 932	14 370	7 538	14 297	12 767	10 227
2021						
Január	85 510	14 460	8 254	14 301	12 671	10 939
Február	87 328	14 571	9 037	14 400	12 655	11 298
Március	90 035	14 912	9 853	14 731	12 644	12 050
Április	91 500	15 123	102 54	14 875	12 523	12 559
Május	98 374	15 291	10 521	15 073	17 405	13 082
Június	104 582	15 441	10 653	15 326	21 909	13 605
Július	106 554	15 573	10 637	15 554	23 581	13 675
Augusztus	107 638	15 720	10 728	15 542	23 756	14 331

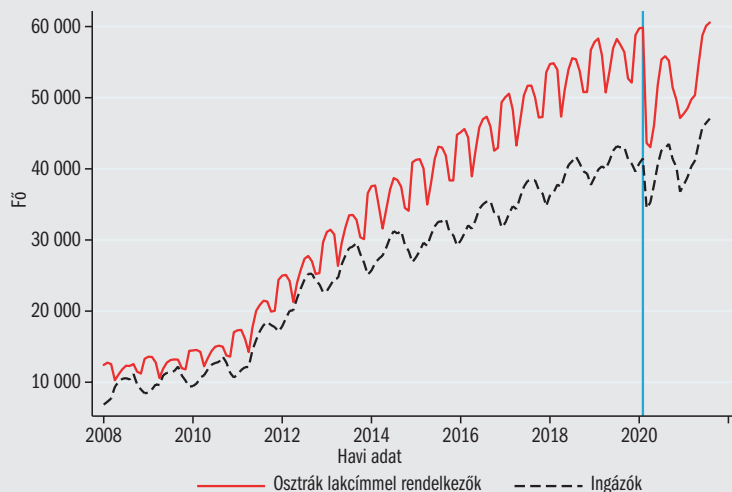
Forrás: Osztrák munkaügyi minisztérium.

A koronavírus-járvány első hulláma idején a legtöbb ország határátlépési korlátozásokat vezetett be a járvány terjedésének lassítására, ami az ingázó munkavállalók foglalkoztatását külön megnehezítette, ennek ellenére az ingázók foglalkoztatási mintázata nem tért el jelentősen az osztrák lakhellyel rendelkező munkavállalókéktól (*K2.3.1. ábra*). Hasonlóan az Ausztriában lakó magyar munkavállalókhoz, az ingázókat is a vendéglátóipar korlátozása érintette a legérzékenyebben. Az ebben az iparágban dolgozó alkalmazottak száma 2020. február és március között 8919 főről 4580 főre csök-

kent, míg a többi iparágban sokkal kisebb visszaesés mérhető.

A *K2.3.1. táblázat* azt is megmutatja, hogy az első hullám végén, 2020 nyarán visszatért a foglalkoztatás szintje a pandémiai előtti szintre. 2020 augusztusára az Ausztriában dolgozó magyarok száma 98 740-re emelkedett. A korábbi évekhez hasonlóan a vendéglátásban dolgozó munkavállalók száma most sem érte el a téli csúcsot, azonban a foglalkozás szintje a mélyponthoz képest így is jelentős volt, és majdnem elérte a 22 000 főt.

K2.3.1. ábra: Az Ausztriában munkát vállaló magyarok száma, 2008–2021

Forrás: Osztrák munkaügyi minisztérium.

A járvány második hulláma szintén a vendéglátást érintette legérzékenyebben. A korábbi évekkel ellentétben a síszezonban nem emelkedett a foglalkoztatottak száma, így 2021 februárjában 15 800 fővel kevesebben dolgoztak ebben az iparágban, mint egy évvel korábban. Ez a 43,6 százalékos visszaesés meghaladta a teljes szektor 36,7 százalékos visszaesését. A többi szektor azonban sokkal könnyebben átvészelte a második hullámot, és nem látunk visszaesést a járvány előtti hónapokhoz képest.

A 2021-es adatokat vizsgálva azt láthatjuk, hogy foglalkoztatás szintje visszatért a járvány előtti növekvő trendhez. Ennek megfelelően augusztusban az Ausztriában dolgozó magyarok száma minden korábbi létszám csúcspontot megdöntve 107 638 főn állt, és mind az ingázók, mind az osztrák lakcímmel rendelkező munkavállalók száma meghaladta a járvány előtti csúcspontot. Az iparági bontás azt mutatja, hogy a vendéglátás kivételével az összes iparágban

magasabb a munkavállalók száma, mint a koronavírus-járvány előtt volt. Ezért az adatok alapján azt feltételezhetjük, hogy ha a járvány miatt nem korlátozzák a vendéglátóipart, akkor az Ausztriában dolgozó magyarok száma már rövid távon is tovább fog emelkedni.

Végül a nemek közötti különbségeket vizsgálva azt láthatjuk, hogy az ausztriai munkavállalók kétharmada férfi. Fontos különbség még, hogy a 2020 februárjában a nők 36 százaléka dolgozott a vendéglátóiparban, míg a férfiaknak csak 22 százaléka. Ennek megfelelően, a nők foglalkoztatására nagyobb csapást mért a járvány. Az ő körükben 26,2 százalékkal csökkent a foglalkoztatás 2020. február és március között, míg a férfiak körében csak 21 százalékot. Ezt a különbséget azonban teljesen az összetételhatás okozza, mert iparáganként külön számolva nem tér el jelentősen a férfiak és nők foglalkoztatásának százalékos csökkenése.